NIŠTETNOST I POBOJNOST ODLUKA GLAVNE SKUPŠTINE

Buktenica, Antonia

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:681531

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

NIŠTETNOST I POBOJNOST ODLUKA GLAVNE SKUPŠTINE

Mentor:

Dr.sc. Ratko Brnabić

Student:

Antonia Buktenica

Split, rujan, 2018.

SADRŽAJ

1. UVOD 1

1.1. Definicija problema 1

1.2. Cilj rada 1

1.3. Metode rada 2

1.4. Struktura rada 2

2. ODLUKE GLAVNE SKUPŠTINE S NEDOSTATKOM 3

2.1. Pojam glavne skupštine 3

2.2. Odluka glavne skupštine 4

2.3. Prividne odluke 5

2.4. Odluke bez pravnog učinka 6

3. NIŠTETNE ODLUKE 8

3.1. Pojam ništetnosti i učinak ništetnosti 8

3.2. Razlozi za ništetnost odluke i ostali razlozi za ništetnost po Zakonu o trgovačkim društvima 9

3.3. Pogreške učinjene u sazivanju glavne skupštine 12

3.4. Nesklad odluke s biti društva i protivnost prisilnim propisima određenim Zakonom 15

3.5. Protivnost odluke moralu društva i ništetnost na temelju odluke suda 18

3.6. Tužba radi ništetnosti odluke 20

4. POBOJNE ODLUKE 22

4.1. Razlozi za pobijanje odluke 23

4.1.1. Povreda postupka 23

4.1.2. Sadržaj odluke protivan zakonu i statutu 26

4.2. Osobe ovlaštene pobijati odluku 28

4.3. Tužba za pobijanje 31

LITERATURA 35

SAŽETAK 37

SUMMARY 38

1. UVOD

1.1. Definicija problema

S obzirom na valjanost, pravne odluke se mogu podijeliti na valjane i na nevaljane pravne odluke. Tema ovog rada su upravo nevaljane odluke no usprkos tome potrebno je razlikovati ništetne i pobojne odluke. Ništetne odluke se prema Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., karakteriziraju kao iznimke dok se pobojne odluke karakteriziraju kao pravilo. Ništetna odluka je ona odluka glavne skupštine koja je karakterizirana pravnim nedostatkom bez razlike radi li se o formalnoj ili materijalnoj mani te odluka koja ne proizvodi nikakve pravne učinke. Ništetne odluke djeluju prema svima i nemaju pravni učinak ukoliko nisu konvalidirane, te se društvu mora vratiti ono što je stečeno na temelju ništetne odluke. Nadalje, pobojne odluke su odluke koje su protivne zakonu, statutu ili društvenom ugovoru, ali koje nisu ništetne po samom zakonu. Kod pobojnih odluka ukoliko postoji razlog za pobijanje odluke, taj razlog nema učinak na valjanost odluke. Pobojna odluka proizvodi pravne učinke sve dok se uspješno ne pobije.

Same definicije ništetnih i pobojnih odluka su jasno definirane no učinci odluka te posljedice su mnogobrojne. Razlog tome su razni propusti i komplikacije prilikom donošenja odluka, te se otvara niz pravnih pitanja prema kojima je Zakon o trgovačkim društvima nedorečen. Problem ovog rada se zapravo nalazi u tome da niti jedan zakon nije dao pravi odgovor na mnogobrojne situacije i kompleksnosti kod uklanjanja učinaka koje se pojavljuju kod ništetnih i pobojnih odluka.

1.2. Cilj rada

Cilj ovoga rada je definirati sam pojam glavne skupštine te razraditi i jasno definirati pojmove pobojnih i ništetnih odluka. Nadalje cilj je i objasniti osnovnu razliku među ovim odlukama, kao i njihove učinke uklanjanja, posljedice te utjecaj na samo dioničko društvo.

1.3. Metode rada

Metode koje su korištene u ovom radu su metoda analize koja služi za raščlanjivanje misaonih tvorevina na njihove sastavne dijelove, sinteza odnosno metoda koja spaja jedinstvene misaone tvorevine u komplicirane, zatim deskripcija pomoću koje se opisuju svojstva nekog pojma te komparacija odnosno metoda koja pomaže uočiti sličnosti ili zajednička obilježja dvaju ili više događaja, pojava, objekata i slično.

1.4. Struktura rada

Struktura rada je koncipirana na sljedeći način:

U prvom uvodnom dijelu, definiran je problem samog rada, odnosno tema na koju je napisan rad. Nadalje, objašnjeni su ciljevi rada, odnosno što se želi postići ovim radom, metode koje su korištene u pisanju rada te konačno struktura samoga rada.

U drugom dijelu je riječ o glavnoj skupštini, odnosno o odlukama glavne skupštine, njihovoj podjeli te su opisane prividne te odluke bez pravnog učinka.

Treći dio je posvećen kompleksnosti ništetnih odluka, odnosno pojmu ništetnih odluka, zatim razlozima ništetnosti, uklanjanju ništetnosti, učinku ništetnosti te tužbi radi ništetnosti odluke.

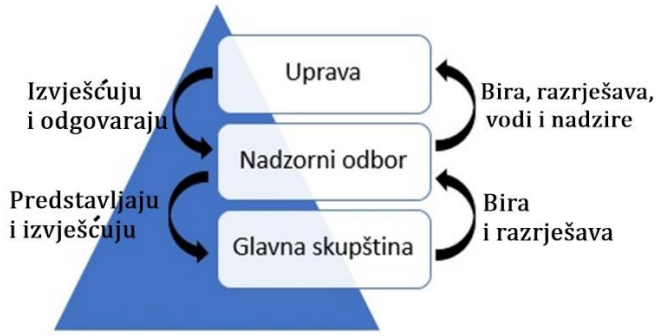
Četvrti dio se odnosi na pobojne odluke, pojmu pobojnih odluka, razlozima za pobijanje istih, utjecaj glavne skupštine kojom potvrđuje pobojnu odluku na pobijanje potvrđene odluke, osobe ovlaštene za tu odluku, tužbu za pobijanje te učinak pobijanja.

Peti i zaključni dio se odnosi na iznošenje završnih komentara i zaključaka na navedenu temu rada.

2. ODLUKE GLAVNE SKUPŠTINE S NEDOSTATKOM

2.1. Pojam glavne skupštine

„Glavna skupština je organ dioničkog društva i komanditnog društva na dionice u kome dioničari mogu ostvariti svoja dioničarska prava.“ [1] Glavna skupština se održava najmanje jednom godišnje, gdje odlučuje o postavljanju članova nadzornog odbora, upotrebi bilančne dobiti, otpuštanju te smjenjivanju članova uprave i nadzornog odbora, postavljanju godišnjeg obračuna, promjenama Statuta, mjerama za povećanje kapitala, postavljanju posebnih revizora, likvidaciji društva te o pitanjima vođenja poslova, ukoliko je to zahtijevala uprava. Odluke glavne skupštine mogu biti usvojene natpolovičnom većinom osim ako zakonom ili statutom nije drugačije propisano. Čine je dioničari čije je temeljno pravo sudjelovanje u njenom radu. Pravo glasa dioničarima donosi dionica te to pravo glasa nije moguće oduzeti, ali ga je moguće ograničiti. Dioničari koji su vlasnici dionica bez prava glasa mogu biti prisutni skupštini te raspravljati, ali ne mogu glasovati. Glavna skupština postavlja upravu. „Važan je organ dioničkog društva jer joj zakon daje ovlasti vođenja i zastupanja društva te je ona njegovo obavezno tijelo. „[2] „U slučaju da nadzorni odbor imenuje člana uprave koji ne zadovoljava uvjete, glavna skupština može opozvati članove nadzornog odbora i postaviti nove koji će imenovanoj osobi opozvati imenovanje radi postojanja valjanog razloga (neispunjavanja uvjeta za imenovanje).[3]“

Slika 1. Odnos Glavne skupštine, Nadzornog odbora i Uprave

Izvor: izrada autora prema: https://www.bluesunhotels.com/korporativno-upravljanje.aspx

[1]Moj-bankar.hr (2012.): Glavna skupština, raspoloživo na: http://www.moj-bankar.hr/Kazalo/G/Glavna-skup%C5%A1tina

[2] Gornec, V. (2005.), Osnove statusnog I ugovornog trgovačkog prava, Zagreb, str.85.

[3] Odluka visokog trgovačkog suda RH 1999.god U:Barbić, J., Pravo društava (knjiga druga) ‚Društvo kapitala, Organizator, Zagreb, 2005, str. 442

2.2. Odluka glavne skupštine

„Odluka glavne skupštine višestrani je pravni posao (ne i ugovor) kojim dioničko društvo izražava svoju volju. Tu volju stvaraju dioničari glasovanjem.“ [4] Dioničari mogu odbiti ili prihvatiti prijedlog koji je stavljen na glasovanje. Dioničari donose odluku koja može biti pozitivna ili negativna u odnosu na prijedlog glasovanja. S obzirom da se radi o dioničkom društvu, odluka glavne skupštine mora biti donesena u skladu sa Ustavom, prisilnim propisima, pravilima morala i statutom dioničkog društva, u suprotnom se govori o odluci koja ima nedostatak. Nedostatak može biti formalnopravni i materijalnopravni razlog, pri čemu je potrebno napomenuti da posljedice formalnopravnih i materijalnopravnih pravila nisu jednake. S obzirom na formalnopravna i materijalnopravna pravila razlikujemo odluke gdje se za svaku od odluka primjenjuje drugi režim, a to su prema Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., str. 1287:

a) Prividne odluke
b) Odluke bez pravnog učinka
c) Ništetne odluke
d) Pobojne odluke[5]

Prema Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., str. 1288, podjela odluka je utemeljena na sljedećim stavkama:

- Jesu li ispunjene sve pretpostavke koje se traže za odluku?
- Koja su pravila povrijeđena odlukom?
- Čiji se interes njima štiti?
- Koja je jačina povrede?[6]

Kod podjele odluka nije riječ o vrstama odluka nego o nedostatcima koji su nastali i od kojih trpe te sukladno tome, svaka odluka može posjedovati nedostatke koji tu odluku mogu činiti ništetnom, pobojnom te odlukom bez pravnog učinka. Razlikuju se prema tome kako se došlo do određenog nedostatka i kada se taj nedostatak može isticati, dok su posljedice iste.

[4] Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., str. 1287
[5] Ibidem, str. 1287.
[6] Ibidem, str. 1288.

2.3. Prividne odluke

Privid se može objasniti kao vrsta obmane kod koje osoba stječe dojam da ono što joj se priviđa stvarno postoji. „Prema članku 285. stavku 1. Zakona o obveznim odnosima, prividan (*fiktivan, simulirani*) ugovor nema učinka prema ugovornim stranama. U takvom ugovoru riječ je o neskladu između volje i očitovanja, a posljedica mu je ništetnost. Međutim, ako prividan ugovor prikriva neki drugi (*disimulirani*) ugovor, taj drugi ugovor vrijedi ako je udovoljeno pretpostavkama za njegovu pravnu valjanost (članak 285. stavak 2. ZOO-a).“[7]

U slučaju prividne odluke, radi se o prividu da odluka postoji iako ta odluka nije donesena. Konkretno radi se o slučaju čiste postpostupne pogreške, primjer takve greške je ako je uprava donijela odluku umjesto glavne skupštine, ako su pogrešno utvrđeni glasovi i slično. Dakle odluka postoji, ali po pravilu i proceduri nije donesena kako je propisano. Mjerodavno je ono što predsjednik glavne skupštine proglasi i što se unese u zapisnik. Ukoliko se dogodi greška prilikom donošenja odluke, potrebno je reagirati na način da predsjednik glavne skupštine opozove tu odluku ili da glavna skupština opozove odluku predsjednika glavne skupštine. U suprotnom slučaju, odluka kakva je donesena ostaje i moguće je pobiti je putem tužbe. Moguće su situacije u kojoj su donesene odluke suprotne od onih koje su proglašene, tada se dopušta podnošenje tužbe pomoću koje se utvrđuje da je donesena odluka suprotna onoj koja je proglašena. Tom tužbom se pobija prividna odluka i utvrđuje stvarna odluka. Sud u tom procesu provjerava postupak podnošenja tužbe, temelje na kojem je tužba podnijeta, te ukoliko temelji za tužbu nisu dovoljni tužbe se odbijaju.

[7] IUS – INFO (2017.): Prividan ugovor u sudskoj praksi, raspoloživo na: http://www.iusinfo.hr/dailycontent/Topical.aspx?id=29042

2.4. Odluke bez pravnog učinka

Odluka bez pravnog učinka je odluka donesena na glavnoj skupštini, tj. Za koju je ispravno utvrđen i proglašen rezultat glasovanja, a javni ju je bilježnik unio u zapisnik održane glavne skupštine na kojoj je donesena, ali se za to da bude s pravnim učinkom mora ispuniti neka dodatna pretpostavka.[8] Radi se o odluci koja je po svemu u skladu sa zakonom, ali je potrebno valjano je donijeti kako bi imala pravni učinak. Ukoliko bi se govorilo o pogrešci pri njezinu donošenju ili o mani koju odluka ima, tada bi odluka bila prividna, ništetna ili pobojna iako nema pravni učinak.

Primjeri odluka bez pravnog učinka[9]:

- Ako su izdane nove dionice bez suglasnosti upravnog odnosno nadzornog odbora, a radi se o odluci o povećanju odobrenog kapitala
- Ako su izdani novi poslovni udjeli uz uplatu uloga u stvarima i pravima, a to nije predviđeno u danoj ovlasti upravi kada se radi o odluci o povećanju odobrenog kapitala
- Ako je odlučeno o upotrebi dobiti za poslovnu godinu prije donošenja odluke o povećanju temeljnog kapitala (čl.338 ZTD)
- Ako je odlučeno o povećanju temeljnog kapitala iz sredstava društva prije utvrđenja računa dobiti i gubitka
- Ako skupština izmijeni godišnja financijska izvješća sastavljena od uprave i ispitana od revizora, njena odluka o utvrđivanju tih izvješća ima pravni učinak tek nakon što je ispita revizor i podnese izvješće bez rezerve
- Ako odluka vezana za dobivanje suglasnosti

Za pravni učinak odluke se traži i njen upis u sudski registar, primjeri su odluke o izmjeni statuta, odluke o upotrebi o dobiti iz prethodne godine ako se odluče na upotrebu i naredne godine, prijenos dionica manjinskih dioničara glavnom dioničaru, odluke o smanjenju temeljnog kapitala ispod najnižeg iznosa tog kapitala propisanog Zakonom, odluke o povećanju temeljnog kapitala i drugo. Odluka glavne skupštine koja je bez pravnog učinka je nedovršena ukoliko se ne ispuni i dodatna pretpostavka potrebna kako bi odluka glavne skupštine dobila pravni učinak. Suprotno tome, ako

[8] Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., str.1289

[9] Radionica: Ništetnost i pobojnost odluka skupština, raspoloživo na: https://www.scribd.com/presentation/319077404/05-1-Ni%C5%A1tetnost-i-Pobojnost-Odluka-Za-Savjetovanje

se takva odluka bez ispunjene dodatne pretpostavke pokuša upisati u sudski registar, sud će je odbiti. Ukoliko je propisano više takvih pretpostavki i uvjeta potrebno je ispuniti svaku od njih, od prve do posljednje kako bi odluka imala pravni učinak. Rokovi za pobijanje se računaju prema zakonu u odnosu prema odluci glavne skupštine te je moguće pobiti takvu odluku bez obzira ima li ona pravni učinak ili ne. Dakle uvjet kako bi odluka imala pravni učinak je da se ispune sve dodatne pretpostavke, kada postane sasvim sigurno da odluka nema ispunjene sve dodatne pretpostavke te da se one neće nikada ispuniti tada odluka sa sigurnošću nema pravni učinak. Iznimka gore navedenim uvjetima je ako je odluka od početka bila ništetna, tada se ništetnost odluke ne može ukloniti niti ispunjavanjem dodatnih pretpostavki. „Zakonima o privatizaciji nekih dioničkih društava od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku propisana su ograničenja za donošenje odluka organa tih društava u određenim stvarima tako da je za njih potrebna suglasnost Republike Hrvatske.“[10] Taj uvjet se naročito primjenjuje ukoliko odluke donosi glavna skupština, gdje ta suglasnost može biti prethodna ili naknadna, ali bez suglasnosti Republike Hrvatske, odluka će biti bez pravnog učinka.

[10] Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., str.1292

3. NIŠTETNE ODLUKE

3.1. Pojam ništetnosti i učinak ništetnosti

„Ugovor koji je protivan Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima ili moralu društva ništetan je, osim ako cilj povrijeđenog pravila ne upućuje na neku drugu pravnu posljedicu ili ako zakon u određenom slučaju ne propisuje što drugo.“[11]„Ništetna je ona odluka glavne skupštine koju pravni poredak ne priznaje zbog toga što ima teški pravni nedostatak bez obzira na to je li riječ o njezinoj formalnoj ili materijalnoj mani.“[12]Ništetne odluke su karakteristične po izostanku pravnog učinka koji se donošenjem odluke htio postići pri čemu odluka nastaje u trenutku donošenja odluke. „Ne može se reći da ništetan pravni posao ne može stvoriti nikakve pravne učinke jer, u slučaju ispunjenja, strane mogu zahtijevati vraćanje ispunjenog, a pod odgovarajućim pretpostavkama može nastati i odgovornost jedne strane za štetu drugoj strani.“[13]Iznimke su slučajevi u kojem je bolje ne priznati pravne učinke ništetnoj odluci nego priznati pravne učinke ništetnoj odluci zbog nastanka posljedica i štete. Razlika između ništetnih odluka glavne skupštine i glavnih odluka nadzornog odbora te upravnog odbora je prema Saveznom sudu SR Njemačke u tome što su odluke nadzornog odbora te upravnog odbora ništetne ukoliko su protivne prisilnim propisima i odredbama statuta društva te ukoliko nije riječ o pobojnosti. Potrebno je razlikovati ništetnu odluku i ništetnost glasa na glavnoj skupštini. Ništetan glas se definira kao očitovanje volje dioničara i ne uzima se u obzir prilikom utvrđivanja rezultata glasovanja te za posljedicu ne uzrokuje ništetnost odluke. Posljedica takvog slučaja je pobojnost odluke zbog pogrešno uzetog glasa prilikom utvrđivanja rezultata. „Posljedica ništetnosti jest izostanak pravnog učinka odluke donesene na glavnoj skupštini.“[14]Na to ne mora utjecati cilj koji se htio postići donošenjem te odluke, ali cilj može utjecati na to da je odluka ništetna ako je cilj protivan moralu društva. Po svojoj naravi, ništetna odluka se ne može upisati u sudski registar, glede javnog bilježnika ukoliko postoji ništetna odluka tada je mora upisati u zapisnik, a ukoliko postoji sumnja u ništetnost odluke tada o tome mora obavijestiti predsjednika glavne skupštine i sumnju odnosno upozorenje unijeti

[11] Zakon o obveznim odnosima (2005): Odsjek 4. NEVALJANOST UGOVORA, I. NIŠTETNI UGOVORI, Ništetnost, Članak 322., raspoloživo na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2005_03_35_707.html, Izdanje NN 35/2005

[12] Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., str.1293., prema Schmidt, K., o. c. u bilj. 1450, str. 12

[13] Hodak, Lj. M. i skupina autora (2012): Osnove prava, 2. izmijenjeno izdanje, Zagreb, 2012., str.117.

[14] Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., str.1318

u zapisnik. U pravilu na ništetnost odluka se nema nitko pravo žaliti, jedino ako su takve odluke upisane u sudski registar, gdje je registarski sud ukoliko upiše takvu odluku, dužan po službenoj dužnosti ili po zahtjevu ovlaštene osobe ukloniti. Dalje o ništetnosti odluka te njihovim učincima ovisno o situacijama bit će objašnjeno u daljnjem tekstu.

3.2. Razlozi za ništetnost odluke i ostali razlozi za ništetnost po Zakonu o trgovačkim društvima

Prema Zakonu o trgovačkim društvima razlozi za ništetnost odluke su sljedeći:

a) „ako je donesena na glavnoj skupštini koja nije sazvana na način propisan u članku 277. stavku 2., 3. i 6. ovoga Zakona osim ako su na njoj sudjelovali svi dioničari,
b) ako nije unesena u zapisnik na način propisan u članku 286. stavku 1., 2. rečenici 1. i stavku 4. ovoga Zakona,
c) ako nije u skladu s biti društva ili ako se njezinim sadržajem čini povreda propisa kojima se isključivo ili pretežno štite interesi vjerovnika društva ili su doneseni radi zaštite javnog interesa,
d) ako je suprotna moralu,
e) ako je pravomoćnom presudom donesenom povodom tužbe za pobijanje odluke proglašena ništetnom.“[15]

Kod razloga za ništetnost odluke, razlozi su suženi na one koji se odnose na povredu propisa koje dovode do pravne posljedice. Te razloge kao što je prethodno navedeno donosi Zakon o trgovačkim društvima te s obzirom da se radi o prisilnim propisima, nema dodatnih slučajeva prema kojim je odluka glavne skupštine ništetna. Svaki od razloga ima svoju posebnost zbog koje se razlikuje od drugih razloga no svi u konačnici imaju istu posljedicu, a to je ništetnost glavne odluke.

Međutim, postoje i drugi razlozi radi kojeg bi se odluka glavne skupštine mogla prozvati ništetnom. Zakon o trgovačkim društvima propisuje da su sljedeće odluke ništetne:

- Svaka odluka glavne skupštine koja je suprotna odluci o uvjetnom povećanju temeljnog kapitala društva

[15] Zakon o trgovačkim društvima (2015.): Odjeljak 9., Ništetnost i pobojnost odluka glavne skupštine, Razlozi ništetnosti, članak 355, raspoloživo na: http://www.iusinfo.hr/Laws/Content.aspx?SOPI=ZA1993B111A2133&Datum=1.11.2015.%200:00:00

- Odluka o sudjelovanju u dobiti novih dionica
- Odluka o upotrebi dobiti iz prethodne godine pri povećanju temeljnog kapitala iz sredstava društva ako se ne upišu u sudski registar u roku od tri mjeseca od kada su donesene
- Odluke o smanjenju i istodobnom povećanju temeljnog kapitala društva kada je on smanjen ispod najnižeg propisanog iznosa ako se ne upišu u sudski registar u roku od šest mjeseci od njihova donošenja
- Odluka kojom glavna skupština mijenja godišnje financijsko izvješće koje je ispitao revizor i odluka o upotrebi dobiti ako te odluke ne ispita revizor i o tome ne podnese izvješće bez rezerve u roku dva tjedna od njihova donošenja

Što se tiče ništetnosti odluke glavne skupštine o izboru novog nadzornog to jest upravnog odbora, na temelju posebnih odredbi članka 358. Zakona o trgovačkim društvima, odluka se smatra ništetnom:

a) Ako je nadzorni odnosno upravni odbor sastavljen suprotno odredbama zakona ili statuta
b) Ako glavna skupština u nadzorni odnosno upravni odbor izabere osobu koja nije bila predložena u skladu sa zakonom ili statutom
c) Ako glavna skupština izabere u nadzorni odnosno u upravni odbor više članova nego što je to određeno zakonom ili statutom
d) Ako izabrana osoba u vrijeme početka razdoblja za koje je izabrana ne ispunjava Zakonom propisane uvjete za člana nadzornog odnosno upravnog odbora

Nadalje, ništetan je izbor članova nadzornog odnosno upravnog odbora:

- Ako se izaberu osobe koje to ne mogu biti s obzirom na ograničenja koja postavlja Zakon
- Ako se izaberu osobe koje nisu poslovno sposobne
- Ako se izaberu članovi uprave istoga društva i njihovi trajni zamjenici, prokuristi i drugi opunomoćenici društva
- Ako se radi o društvima s dualističkim ustrojem organa
- Ako se radi o članovima nadzornih odnosno upravnih odbora u drugih deset društava
- Ako se radi o članovima uprave društva koje je ovisno u odnosu prema društvu
- Ako se radi o članovima uprave drugog društva kapitala u nadzornom odboru kojeg se nalazi član uprave društva

- Ako se radi o osobama koje nisu pravne osobe
- Ako se radi o osobama koje ne ispunjavaju uvjete propisane nekim posebnim zakonom
- Ako se radi o osobi koja nije predložena u skladu sa zakonom ili statutom sprječavajući tako da se provode ishitreni izbori bez propisanog postupka predlaganja odluka[16]

Za razliku od ograničenja koja postavlja Zakon i koji čini odluku o izboru članova nadzornog odbora ništetnom, odluka o izboru članova nadzornog odbora koja je propisana statutom nije ništetna već pobojna, tj. ukoliko osoba ne posjeduje osobine navedene u statutu tada ta odluka nije ništetna već pobojna. Kada se govori o osobinama, potrebno je napomenuti da se podrazumijevaju one osobine koje su potrebne za vrijeme mandata, jer u suprotnom svaka osoba bi mogla otkloniti sve zapreke te stvoriti osobine potrebne za mandat. Ništetne su i one odluke koje su donesene od strane nadzornog odbora koji u sebi sadrži nepravilan broj članova, ako se radi o slučaju u kojem ima više članova nego što je zakonom određeno tada su odluke u potpunosti ništetne, ako se radi o slučaju u kojem ima manje članova nego što je propisano, odluke su pravno valjane ali je potrebno izabrati ostatak članova koji nedostaju što vodi do izmjene statuta.

Ništetnost odluka je propisana i glede utvrđivanja financijskih izvješća glavne skupštine, ništetne su:

a) „Ako je sadržaj godišnjih financijskih izvješća suprotan propisima kojima se isključivo ili pretežno šire interesi vjerovnika društva
b) Ako nije obavljena revizija godišnjih financijskih izvješća koja se obavljaju u skladu sa zakonom ili to nisu obavile za to ovlaštene osobe
c) Ako pri izradi godišnjih financijskih izvješća nisu poštovane odredbe zakona ili statuta o unosu sredstava u rezerve i korištenju sredstava iz njih. „[17]

[16] Prema: Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., str. 1309
[17] Zakon o trgovačkim društvima (2015.): Ništetnost odluke o utvrđivanju godišnjih financijskih izvješća, članak 359., raspoloživo na: www.iusinfo.hr/Laws/Content.aspx?SOPI=ZA1993B111A2133&Datum=1.11.2015. 0:00:00

3.3. Pogreške učinjene u sazivanju glavne skupštine

Prema Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, odluke su ništetne ukoliko su počinjene sljedeće pogreške:

a) Ako glavnu skupštinu nisu sazvale osobe koje su za to ovlaštene Zakonom i o tome nisu donijele valjanu odluku
b) Ako poziv za sazivanje glavne skupštine nije objavljen u glasilu društva onako kako je to propisano Zakonom i tamo propisanim sadržajem odnosno ako nije poslan preporučenim pismom kad su za to ispunjeni uvjeti

Kada bi bile počinjene neke druge pogreške, tada to ne bi označavalo ništetnost odluka nego pobojnost odluka, čime se želi reći da se Zakon ograničava samo na dvije najveće i najteže povrede propisa o sazivanju glavne skupštine gdje se naročito mogu oštetiti dioničari. Ništetnost je dakle posljedica samo gore navedenih pogrešaka. Sve ostale odredbe se odnose na situacije u kojima je glavna skupština već sazvana. Postoji iznimka kod ništetnosti odluka i njihovih posljedica, a to je situacija u kojoj su na glavnoj skupštini sudjelovali svi dioničari te su svojom voljom pristali na odluku, nisu se bunili protiv odluke niti su na bilo koji način bili oštećeni. Ukoliko glavnu skupštinu saziva uprava odnosno izvršni direktori, prema Zakonu skupštinu mogu sazvati osobe koje su upisane u sudskom registru kao članovi uprave odnosno izvršni direktori. Ukoliko članovi uprave odnosno izvršni direktori nisu propisno imenovani i upisani u sudskom registru, a čine manjinu, odluka bi svejedno bila valjana. Isto tako ukoliko većina članova uprave i izvršnih direktora nisu propisno imenovani, a upisani su u sudski registar kao članovi uprave, odluke su valjane. Ukoliko su okolnosti drugačije, radilo bi se o pobojnoj odluci, a ne ništetnoj.

Glavnu skupštinu mogu sazvati i dioničari koji posjeduju najmanje pet posto temeljnog kapitala društva ako su za to ovlašteni od strane suda, ukoliko postupe suprotno, odluke donesene na glavnoj skupštini su ništetne, a ukoliko dobiju ovlaštenje odluke će biti pobojne. Pogreške prilikom sazivanja odnosno objavljivanja poziva za glavnu skupštinu, ukoliko nisu objavljene u Narodnim Novinama Republike Hrvatske, za posljedicu imaju ništetnost odluke. Podaci koji se moraju objaviti u Narodnim Novinama su „tvrtka i sjedište društva, mjesto i vrijeme održavanja glavne skupštine, dnevni red i uvjeti koji se moraju ispuniti za sudjelovanje na glavnoj skupštini te za

korištenje pravom glasa."[18] Kod objavljivanja poziva za glavnu skupštinu bitno je objaviti podatke o pozivu na način da oni ne izazivaju sumnju u to kada i gdje se održava glavna skupština, čak i ako ostali podaci nisu navedeni. Kod objavljivanja na internetskim stranicama društva, društvo je dužno poduzeti da se na njihovoj stranici objavi:

a) „Sadržaj poziva na glavnu skupštinu
b) Objašnjenje ako glavna skupština ne treba donijeti odluku o nekoj točki dnevnog reda
c) Sva dokumentacija koju treba podastrijeti glavnoj skupštini
d) Ukupan broj dionica i prava glasa u vrijeme sazivanja glavne skupštine, uključujući odvojene podatke u pogledu svakog roda dionica
e) Prema okolnostima, formulare koji se moraju upotrijebiti u glasovanju putem punomoćnika ili glasovanjem pisanim putem ili elektroničkom komunikacijom, ako ih se neposredno ne dostavlja dioničarima"[19]

Što se tiče uvjeta za sudjelovanje na glavnoj skupštini kao i ostvarivanju prava glasa, situacija je slična. Potrebno je navesti sve uvjete za sudjelovanje i ostvarivanje prava glasa na glavnoj skupštini, u suprotnom svaki dioničar može sudjelovati na glavnoj skupštini i ostvariti pravo glasa i te odluke ne bi bile ništetne. Ništetnim odlukama se smatraju i odluke koje su donesene na glavnoj skupštini, a za glavnu skupštinu nisu bili obaviješteni svi dioničari odnosno nije im bilo poslano preporučeno pismo. Za takvu situaciju dovoljno je da jedan dioničar ne bude obaviješten kako bi odluka bila ništetna. Ništetna je i odluka koja je donesena na glavnoj skupštini bez dnevnog reda i prijedloga odluka, radi se o odluci koja je objavljena 2. ožujka 1999. godine u predmetu Pž-366/99 u listu Informator, br. 4708 od 21. travnja 1999. godine te u časopisu Pravo i porezi, br. 8/1999., str. 88. No prema odredbi čl. 355 t. l. ništetna je odluka za koju nije bio objavljen poziv, ali ne i prijedlozi odluka, čime takve odluke nisu ništetne nego pobojne. Glavnu skupštinu je moguće sazvati na bilo koji način koji je propisan zakonom i statutom, čime odluke donesene na glavnoj skupštini nisu pobojne ni ništetne ukoliko su sazvane na propisan način. Bez obzira na nedostatke sazivanja glavne skupštine, radilo se tu o načinu sazivanja ili objavljenim podacima,

[18] Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., str.1299.
[19] Zakon o trgovačkim društvima (2015.): Objave na internetskoj stranici društva, Članak 280.a, raspoloživo na: www.iusinfo.hr/Laws/Content.aspx?SOPI=ZA1993B111A2133&Datum=1.11.2015. 0:00:00

sve odluke donesene na glavnoj skupštini neće biti ništetne niti pobojne ukoliko se na glavnoj skupštini pojave i ukoliko na glavnoj skupštini sudjeluju svi ovlašteni dioničari društva i dioničari koji nemaju pravo glasa. Ukoliko jednu dionicu posjeduje veći broj dioničara prema Schmidt, K. o. c. u bilj. 1450, str. 24 dovoljno je da se pojavi ovlašteni zastupnik ili svi dioničari kojima ona zajedno pripada. Kako bi se dokazalo da su na glavnoj skupštini sudjelovali svi dioničari, potrebno je da se niti jedan dioničar ne usprotivi donošenju odluke prema čl. 277. st. 9. Zakona. Ukoliko se jedan dioničar ipak usprotivi, a ne izrazi svoje protivljenje donesenoj volji, teško bi dobio mogućnost pobijanja odluka. Što se tiče zapisnika, svaka odluka glavne skupštine mora biti navedena u zapisniku kojeg sastavlja javni bilježnik. „U zapisniku se navode mjesto i vrijeme održavanja glavne skupštine te ime i prezime javnog bilježnika te način i rezultat glasovanja i utvrđenje predsjednika o donesenim odlukama. Kod društava kod kojih su dionice uvrštene na uređeno tržište radi trgovanja, obuhvaćene su odluke za:

a) Broj dionica na temelju kojih su dani valjani glasovi,
b) Udio temeljnog kapitala društva koji otpada na dionice na temelju kojih su dani valjani glasovi,
c) Broj glasova danih za pojedinu odluku, glasova danih protiv i prema okolnostima broj glasova koji bi otpao na one koji su se suzdržali od glasovanja.

U zapisniku treba biti priložen popis svih sudionika i dokaz o sazivanju glavne skupštine, pri čemu dokaze nije potrebno priložiti ukoliko su uz navođenje njihovog sadržaja navedeni u zapisniku. Pri završetku glavne skupštine, zapisnik potpisuje javni bilježnik gdje nije potrebno navesti svjedoke. Potpisan i ovjeren zapisnik s prilozima, uprava dostavlja registarskom sudu. Rezultate glasovanja društvo mora objaviti u roku od sedam dana nakon što je održana glavna skupština na svojim internetskim stranicama. Ukoliko navedena procedura nije ispoštovana, svaka odluka donesena na glavnoj skupštini smatra se ništetnom. „[20]

[20] Obrada prema Zakonu o trgovačkim društvima (2015.): Zapisnik, članak 286., raspoloživo na: www.iusinfo.hr/Laws/Content.aspx?SOPI=ZA1993B111A2133&Datum=1.11.2015. 0:00:00

3.4. Nesklad odluke s biti društva i protivnost prisilnim propisima određenim Zakonom

„Ovdje je riječ o razlozima ništetnosti koji proizlaze iz sadržaja odluke. Zakon u čl. 355. t. 3. obuhvaća tri skupine razloga:

a) Protivnost odluke biti društva
b) Ako je sadržaj odluke protivan propisima kojima se isključivo ili pretežno štite interesi vjerovnika, i
c) Ako je sadržaj odluke protivan propisima kojima se štiti javni interes“[21]

Odluka je sadržajno protivna biti društva, a za protivnost nije dovoljno da je riječ samo o povredama postupovnih pravila. Zakon o trgovačkim društvima je rigorozan oko donošenja odluka među organima društva, pa je primjer nesklada odluke s biti društvima i protivnosti prisilnim propisima kada glavna skupština donese odluku, a za to nije ovlaštena. Glavna skupština može donijeti odluku samo ako je za to ovlaštena i ako je to Zakonom propisano. “Odluke uprave o vođenju poslova društva ne mogu se u pravilu učiniti ovisnima o suglasnosti koju bi na to morala dati glavna skupština. Ona ne može tako zadirati u vođenje poslova društva, osim ako bi uprava sama zatražila da glavna skupština odluči o nekim pitanjima vođenja poslova. Tada je uprava dužna slijediti odluku glavne skupštine.„[22] Ništetnom se odlukom smatra i odluka koju je donijela glavna skupština, a koja uređuju pitanja što ih Zakon nije dopustio te ako odstupaju od rješenja koja su propisana Zakonom. Postupanjem na takav način, odluka postaje ništetna i kada se unese kao takva u statut jer se to protivi odredbama društva. Dioničko društvo kao i svako drugo, ima svoj cilj koji bi trebao biti i zajednički cilj svih dioničara te oni prema svom članskom pravu mogu odlučivati o tome što može ugroziti ili promijeniti taj cilj. „S druge strane, ZTD polazi od toga da glavna skupština može odlučivati o pitanjima koja su joj zakonom stavljena u nadležnost, a da ono što je izvan toga spada u široku nadležnost uprave kao najvažnijeg organa za vođenje društva.„[23] Ako se takva odluka o izmjeni statuta ipak upiše u sudski registar, što je čini valjanom, izmjena će

[21] Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., str.1303.
[22] Barbić J. (2003.): Osobe koje vode poslove kao odgovorne osobe i određenje predstavnika pravne osobe po zakonu o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela, raspoloživo na: https://www.pravo.unizg.hr/_download/repository/Barbic_J.%2C_Osobe_koje_vode_poslove_kao_odgovorne_osobe.pdf, str.788
[23] Zlatović D. (2012): Stručnjaci odgovaraju; Nadležnosti glavne skupštine u d.d., raspoloživo na: https://bib.irb.hr/datoteka/592387.Mjerenje_poslovnih_performansa.pd, *str. 47*

biti valjana ali se može pobiti tužbom za brisanjem upisa. Rok za podizanje tužbe je 30 dana od saznanja za upis, odnosno tri godine od upisa, te ukoliko se ne podigne tužba u tom roku, odluka o izmjeni statuta će biti valjana iako se protivi samoj biti društva. Ukoliko bi glavna skupština zadirala u nadležnost drugih organa poput uprave, odluka glavne skupštine bi bila ništetna. „To su, primjerice, upute koje glavna skupština daje upravi odnosno izvršnim direktorima društva, donošenje odluka koje ulaze u područje poslovodstva, ako uprava odnosno izvršni direktori nisu zatražili od glavne skupštine da ih donese, a Zakonom nije iznimno stavljena u nadležnost glavne skupštine.“[24] Prema Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje tu još spadaju i :

- Odluke kojima se povređuju pravila o pravnoj osobnosti društva
- Odluke kojima se povređuju pravila o podjeli temeljnog kapitala
- Odluke kojima se povređuju pravila o ograničenju obveza dioničara društva
- Odredbe o kvalificiranim većinama za donošenje odluka te odredbe Zakona o jednakom položaju i odgovornosti članova nadzornog odnosno upravnog odbora
- Odluke glavne skupštine kojima bi se za donošenje odluka o izboru ili opozivu nekih članova nadzornog odnosno upravnog odbora tražile drukčije većine nego za druge
- Odluke glavne skupštine kojima se ovlašćuje uprava odnosno izvršni direktori da u ime društva steknu njegove dionice, a kojom se u tome ne bi postavila ograničenja
- Odluke glavne skupštine kojima bi se ovlastili da stječu dionice preko granica propisanih Zakonom za stjecanje vlastitih dionica društva
- Odluke glavne skupštine u kojima se ne bi navela najviša i najniža cijena po kojoj se smiju stjecati dionice

Što se tiče propisa, postoje propisi kojima se štite interesi vjerovnika kao što su zahtijevanje održavanje kapitala društva ili zabrana dividende ako:

- „ona ne potječe iz dobiti iskazane računom dobiti i gubitka
- Se isplaćuje protivno odredbama Zakona kojima se određuje redoslijed upotrebe dobiti i omjer aktive i pasive društva

[24] Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., str.1302., prema Schmidt, K., o. c. u bilj. 1450, str. 28; Semler, J. F., o. c. u bilj. 510, str. 552; Huffer, U., o.c. u bilj. 30, str. 1200 – 1201.

- Se protivno Zakonu isplaćuje prije isteka roka po smanjenju temeljnog kapitala društva
- Se protivno Zakonu daje zabrana vraćanja onoga što su dioničari uplatili društvu
- Protivno zakonu postoji zabrana plaćanja kamata na ulog
- Protivno zakonu postoji davanje osiguranja vjerovnicima kod smanjenja temeljnog kapitala“ [25]

Nadalje postoje propisi koji su doneseni radi zaštite javnog interesa, a to su prema Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje:

- Garancije Ustava: garancija jednakosti, sloboda poduzetništva, privatne imovine i drugo
- Propisi o suodlučivanju
- Propisi o zaštiti okoliša
- Propisi o zdravlju
- Propisi o sigurnosti
- Propisi o tržišnom natjecanju

Radi se o propisima pomoću kojih se štiti javni interes jer se njima omogućuje ravnoteža između odnosa rada i kapitala u društvu, sukladno tome ništetne su sljedeće odluke prema Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, :

- Odluka kojom bi se odbio prijedlog izmjene statua društva da se u njemu predvidi kako je predstavnik radnika član nadzornog odbora odnosno upravnog odbora
- Odluka kojom bi se postojeća odredba statuta izmijenila i onemogućilo ili otežalo sudjelovanje predstavnika radnika u tom odboru
- Odluka glavne skupštine o izboru člana nadzornog odnosno upravnog odbora na mjesto u tom odboru koje je statutom predviđeno za predstavnika kojeg imenuju radnici
- Odluke koje su nemoguće – postizanje rezultata koji nisu mogući
- Odluke koje su perpleksne – nerazumna odluka

[25] Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., str.1305.

3.5. Protivnost odluke moralu društva i ništetnost na temelju odluke suda

„Pojam „moral društva“ obuhvaća i zahvaća sve segmente društvenih odnosa, pa tako, naravno, i one poslovnog i pravnog prometa koji se odvijaju između pojedinaca kao članova društvene zajednice. Pojam „moral društva“ nije zakonom definirana kategorija, zbog čega se kod ocjenjivanja je li određeno ponašanje društveno moralno ili ne, treba kretati te ga ocjenjivati u okolnostima svakog pojedinog slučaja, vodeći računa o elementima koji su odlučni upravo u toj situaciji.“[26]

Specifično za situaciju ništetnosti odluke glavne skupštine, Zakon o trgovačkim društvima ne propisuje da je odluka ništetna ukoliko se sadržaj odluke protivi moralu, ona je ništetna ukoliko se sadržaj odluke protivi moralu društva. Detaljnije, odluka je ništetna ukoliko je njen sadržaj protivan moralu društva, ukoliko je odluka donesena iz motiva koji se protive samom moralu te ukoliko je njen cilj protivan moralu, pri čemu je važno napomenuti da se moral ne odnosi samo na poslovni moral nego na sve moralne norme. „Odluka glavne skupštine je ništetna ako je protivna prisilnim zaštitnim normama koje nisu sadržane u zakonima i drugim propisima, a u javnom su interesu.“[27] To se često primjenjuje u slučajevima s vjerovnicima. Tu se radi o osobama koje imaju određenu zaštitu zahvaljujući ništetnošću odluke i koje nemaju mogućnost pobijanja odluka glavne skupštine. Vjerovnici se zahvaljujući odredbama o ništetnosti koje su protivne moralu mogu zaštiti i više nego što je propisano, naročito od postupaka glavne skupštine.

Kako bi odluka bila ništetna od strane suda, sud odluku mora proglasiti ništetnom na temelju tužbe za utvrđenje ništetnosti ili tužbe u kojoj se takva odluka pobija. Ukoliko se radi o tužbi za utvrđenje ništetnosti, radi se o deklaratornom tužbenom zahtjevu i deklaratornoj presudi koja može imati i konstitutivni učinak. Ukoliko se radi o tužbi u kojoj se takva odluka pobija tada se radi o konstitutivnoj tužbi i konstitutivnoj presudi suda koja kaže da je odluka ništetna zbog donesene pravomoćne presude što znači da se ta presuda više ne može pobijati žalbom, ali može izvanrednim pravnim lijekovima. „Presuda koja se više ne može pobijati žalbom postaje pravomoćna ako je

[26] Notarius – info (2016.): Što je moral društva i kako utvrditi njegovu povredu kao razlog ništetnosti društva?, raspoloživo na: http://www.notarius.hr/DailyContent/Topical.aspx?id=28256
[27] Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., str.1306.

njome odlučeno o zahtjevu tužbe ili protutužbe.“[28] Bez obzira radi li se o ništetnoj ili pobojnoj ili odluci bez pravnog učinka, posljedica ništetnosti odluke je ista zato što je donesena pravomoćna presuda koja čini tu odluku konačnom. Time što je odluka postala ništetna na temelju odluke suda, postoje još dodatne posljedice kao što su brisanje upisa odluka glavne skupštine u sudskom registru te brisanje upisa koji se temelje na odluci glavne skupštine. S obzirom da su odluke o izmjeni statuta, odluke o povećanju i smanjenju temeljnog kapitala, odluke i suglasnosti na sklapanje, odluke o izmjeni, otkazu i raskidu poduzetničkog ugovora, odluke o priključenju društva drugome društvu, odluke o prestanku i nastavljanju društva, odluke o pripajanju, spajanju i preoblikovanju društva odluke koje upisom u sudski registar ne bi imale pravni učinak, brisanjem iz sudskog registra one postaju ništetne.

[28] Nakladništvo Vizura: Pravomoćnost presude - Članak 333., raspoloživo na: http://vizura.eu/praksa/pravomocnost-presude-clanak-333/

3.6. Tužba radi ništetnosti odluke

Tužbu radi ništetnosti odluke može podići svako tko ima pravni interes u tome te prema Zakonu o trgovačkim društvima, ne postoji vremensko ograničenje za podizanje tužbe. „Tužba radi ništetnosti odluke glavne skupštine deklaratorna je tužba kojom se zahtijeva utvrđenje da je odluka glavne skupštine ništetna s učinkom prema svima. Zbog tog učinka i prema drugim osobama, a ne samo između stranaka, ona ima i neka konstitutivna obilježja, pa ima shvaćanja da je riječ o konstitutivnoj tužbi. “[29]

Tužba radi ništetnosti odluke se koristi kako bi se istakla ništetnost odluke i ona se posebno uređuje u članku 357. Zakona o trgovačkim društvima pri čemu tužba ima dva oblika. Prvi oblik kasatorne tužbe je upravo konstitutivna tužba, a drugi oblik je tužba pomoću koje se pobija odluka skupštine. Takav oblik tužbe, odnosno tužba pomoću koje se pobija odluka skupštine, se može podići ukoliko postoji stopostotna sigurnost da se uvjeti kako bi odluka imala pravni učinak, neće ispuniti te će postati odluka bez pravnog učinka, što je u konačnici prema Zakonu čini ništetnom. Tužbeni zahtjev je identičan onome koji se provodi kod tužbe pomoću koje se pobija odluka skupštine. Odluka odnosno presuda koja se donese tijekom vijećanja je pravomoćna te svaka osoba koja je sudjelovala u tom zahtjevu treba prihvatiti da je odluka ništetna bez obzira na prethodno činjenično stanje. Posebna pozornost se daje slučajevima u kojima dioničari i članovi uprave ili nadzornog odbora podižu tužbu, te oni nemaju potrebu dokazivati svoj pravni interes kod podizanja tužbe. Njihov pravni interes je utvrđen u njihovom položaju kojeg imaju u društvu.

Ukoliko tužbu podiže dioničar, radi se o negatornoj tužbi jer dioničar tom tužbom štiti svoje članstvo u glavnoj skupštini, pri čemu dioničar mora dokazati svoje članstvo u društvu. Članstvo se dokazuje ispravama o dionicama. No, s obzirom na specifičnost dionica postoje načini utvrđivanja vlasništva nad dionicama:

- Ukoliko društvo nije izdalo isprave o dionicama, tada se vlasništvo utvrđuje u registru dionica
- Ukoliko se radi o dionicama u nematerijaliziranom obliku, npr. oblik zapisa na računu nematerijalizirani vrijednosnih papira u računovodstvenom sustavu središnjeg depozitorija, vlasništvo se utvrđuje provjerom stanja upisa na računu tužitelja

[29] Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., str.1320

- Ukoliko se radi o prethodno navedenom slučaju i dionice nisu navedene u depozitoriju, tada se provjerava stanje upisa u registru dionica koje vodi društvo

Ako tužbu podiže član uprave ili nadzornog odbora tada se radi o kvazinegatornoj tužbi, jer se uklanjanjem odluke glavne skupštine omogućuje njeno obavljanje poslova u organima društva. Prilikom podizanja tužbe od strane člana uprave ili nadzornog odbora potrebno je naglasiti kako uprava kao organ može biti tužitelj, ali nadzorni odnosno upravni odbor ne može. Sam proces podizanja tužbe i radnjama u procesu, organ određuje i odlučuje pomoću pravila kako donosi odluke. Upravu zastupa osoba koju odrede članovi ili predsjednik društva, to je važno napomenuti jer niti jedna druga osoba ukoliko nema to svojstvo u vrijeme podizanja tužbe, u vremenu poslije tužbe i na dan posljednje usmene rasprave pred sudom ne može podići tužbu.

Stranku koja je tužena, odnosno tuženo društvo, zastupa izvršni direktor i nadzorni/upravni odbor ukoliko je tužitelj netko od dioničara. U situaciji gdje uprava i/ili neki od njenih članova kao što su izvršni direktori, društvo zastupa upravni/nadzorni odbor. Ukoliko je tužitelj član nadzornog odnosno upravnog odbora, društvo zastupa izvršni direktor. Moguće su situacije u kojima se tužitelji, u ovom slučaju članovi nadzornog i članovi upravnog odbora ne podignu tužbu. U situaciji kada bi član nadzornog odbora podigao tužbu, društvo bi zastupala uprava, a u situaciji u kojoj bi član upravnog odbora digao tužbu, društvo bi zastupao nadzorni odbor. Tužbu može podići i osoba koja se nalazi izvan kruga navedenih osoba i situacija te tada društvo zastupaju izvršni direktori. „Ono što se od društva stekne na temelju ništetne odluke glavne skupštine mora mu se vratiti i naknaditi mu troškove nastale u vezi s tim.“[30]

[30] Zakon o trgovačkim društvima (2015): Pravne posljedice ništetnosti, Članak 357., raspoloživo na: www.iusinfo.hr/Laws/Content.aspx?SOPI=ZA1993B111A2133&Datum=1.11.2015. 0:00:00

4. POBOJNE ODLUKE

„Pobojna je odluka glavne skupštine koja zbog toga što je protupravna nije ništetna po samom zakonu, pa postojanje razloga za pobijanje odluke nema neposredni učinak na njezinu valjanost, kao kada postoji razlog ništetosti, sve dok je netko uspješno ne pobije.“[31] „Nakon što se pobojnost etablirala kao poseban oblik nevaljanosti pravnih poslova područje primjene pobojnosti se širilo, a područje primjene instituta ništetnosti se sužavalo.“ [32]Ukoliko ne dođe do pobijanja odluke, tada odluka ima pravne učinke i valjana je. Ako dođe do otpadanja mogućnosti pobijanja tada je odluka konačno valjanja, a ako se odluka uspješno pobije tada je odluka ništetna. Razlika između takvih odluka je u razlozima pobijanja. Ako postoji povreda pravnog poretka koja se definira kao posebno teška povreda po zakonu, posljedica je da je odluka ništetna, a ako se radi o povredama koje se smatraju manje teškima, tada je posljedica takve povrede pobojnost odluke. To međutim ne znači da odluka ne može istodobno biti ništetna i pobojna, zato što je moguće pozivati se i na ništetnost odluke prilikom zahtjeva za pobijanje odluke gdje je u konačnici cilj dovesti do toga da je odluka ništetna.

Kod pobojnih odluka, mogućnosti i sredstva koja se koriste kod zahtjeva za pobijanje odluke su ograničena te uvjete postavlja Zakon. Zakon postavlja uvjete, ukoliko postoje povrede koje nisu teške, kako ne bi došlo do neograničene neizvjesnosti glede valjanosti glavne skupštine. Takve odluke imaju pravni učinak te njihovim pobijanjem može doći do ugrožavanja pravnih odnosa. Osim određivanja uvjeta, Zakon propisuje razloge zbog kojih se odluka može pobiti, krug osoba koje mogu pobiti odluku, pravno sredstvo pomoću kojeg se ostvaruje pobijanje te pravne učinke uspješnog pobijanja. Glavna skupština pobojnost odluke može otkloniti na način da donese ponovno istu odluku odnosno da je potvrdi. Ukoliko prilikom donošenja jednake odluke bude kakva preinaka tada ta odluka više nije jednaka onoj prethodnoj, nego se radi o novoj odluci. „Iz razloga pravne sigurnosti, u čl. 361. Zakona o trgovačkim društvima propisano je da se ne može pobijati odluka glavne skupštine, iako postoji razlog da se pobije, ako ta skupština donese novu odluku kojom potvrđuje onu pobojnu, a ta se nova odluka ne pobija u roku koji je za to propisan

[31] Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., str.1325 prema Schmidt, K., o. c. u bilj. 1450, str. 14; Huffer, U., o. c. u bilj. 30, str.3 1196; Semler, J. F., o. c. u bilj. 510, str. 549; Raiser, T., o. c. u bilj. 30, str. 267

[32] Nikšić S. (2015.): Pravna sredstva za pobijanje nevaljalih pravnih poslova - ostvarivanje preobražajnog prava ili konstitutivna tužba? Prema Zimmermann, R., The Law of Obligations: Roman Foundations of the Civilian Tradition, Oxford University Press, Oxford, 1996., str. 615., raspoloživo na: https://hrcak.srce.hr/149391

ili je tužba za pobijanje te odluke pravomoćno odbijena.“[33]“ Dakle pobojnim ugovorima smatramo one ugovore koji proizvode pravne učinke, kao i valjani ugovori, ali se mogu zakonom iz određenih razloga poništiti. Oni postoje i proizvode pravne učinke dok ih se ne poništi. No kada ih se poništi smatra se kao da nisu niti sklopljeni, kao da ne postoje.“[34]

4.1. Razlozi za pobijanje odluke

Razlozi za pobijanje glavne odluke su valjani ukoliko se radi o odlukama koje su protivne zakonu ili statutu društva. Ta podjela se može još detaljnije promatrati i razdijeliti, primjer toga je ako se radi o odluci koja je donesena u postupku koji je protivan zakonu ili statutu ili i jednom i drugom. Svaki razlog se mora sastojati od povrede koja vodi do toga da je odluka ništetna, inače nema razloga za pobijanje odluke. Moguće su:

- Povrede propisa kojima se uređuje dioničko društvo ili općenito pravo društava
- Povrede prisilnih propisa (imperativnih i prohibitivnih)
- Povrede propisa koji nešto dopuštaju ili omogućuju
- Povrede dispozitivnih propisa
- Povrede statuta (materijalne odredbe)

Ukoliko iza takvih postupaka stoje građanskopravne ili druge sankcije, odluke su pobojne. Među razloge za pobijanje odluke ne spadaju trgovački običaji, uzance te donošenje odluka protivno ugovorima koja su sklopili društvo ili dioničari.

4.1.1. Povreda postupka

Pod povredom postupka podrazumijeva se povreda postupka koji je propisan statutom ili zakonom i takve povrede obuhvaćaju:

a) Sazivanje i druge pripremne radnje za glavnu skupštinu
b) Njezino održavanje i donošenje odluke
c) Utvrđenje da je odluka donesena

[33] Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., str.1345
[34] Hodak, Lj. M. i skupina autora (2012): Osnove prava, 2. izmijenjeno izdanje, Zagreb, 2012., str.118.

Kako bi povreda bila razlog za pobijanje odluke glavne skupštine, potrebno je da povreda utječe na proces donošenja odluke. Ukoliko je povreda utjecala na proces donošenja odluke tada povreda može biti razlog za pobijanje odluke glavne skupštine, a ukoliko povreda nije utjecala na proces donošenja odluke tada povreda neće biti razlog za pobijanje odluke glavne skupštine. Potrebno je ipak izdvojiti slučaj u kojem bi odluka bila donesena bez obzira na učinjenu povredu, kao što je odbijanje glasova dioničara kojima su glasovi bili isključeni. U takvoj situaciji je ipak postignuta većina kako bi se donijela odluka. Što se tiče mjerila uzročnosti, primjenjuju se dva mjerila, a to su mjerilo tzv. potencijalne uzročnosti i mjerilo relevantnosti učinjene povrede za donošenje odluke. Kod mjerila tzv. potencijalne uzročnosti tužitelj ne mora dokazati vezu između povrede i donesene odluke i dovoljno je da postoji potencijalna uzročnost, dok je kod mjerila relevantnosti učinjene povrede za donošenje odluke bitno utvrditi kako je povreda utjecala na dioničare prilikom odlučivanja o prijedlogu odluke.

Razlog za pobijanje odluke glavne skupštine može biti i povreda u sazivanju i pripremi glavne skupštine. Prema Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., str.1330, radi se o sljedećim povredama:

- Sazivanje glavne skupštine od nadležnog organa koji nije valjano sastavljen, osim ako taj nedostatak nije uklonjen upisom članova organa u sudskom registru
- Sazivanje glavne skupštine u mjestu gdje to nije dopušteno
- Sazivanje glavne skupštine od manjine dioničara bez suglasnosti suda
- Nepoštovanje roka za sazivanje glavne skupštine
- Sazivanje glavne skupštine u nevrijeme
- Povreda propisa o objavi prijedloga odluka
- Izostanak ili nepotpuno davanje zakonom propisanih priopćenja dioničarima i članovima nadzornog odnosno upravnog odbora
- Ne podnošenje izvješća o odnosima s povezanim društvima

Ukoliko se radi o propustu u organizaciji i vođenju glavne skupštine, tada se povrede odnose na:

- Pogreške u utvrđivanju identiteta osoba koje dolaze na glavnu skupštinu i utvrđenju jesu li to one koje imaju pravo na njoj sudjelovati
- Izbor ili opoziv predsjednika glavne skupštine protivno odredbama statuta

- Prekoračenje ovlasti presjedatelja u vođenju glavne skupštine
- Neopravdano proširivanje točaka dnevnog reda
- Neopravdano odlučivanje o vremenu trajanja rasprave
- Ograničavanje pojedinačnog vremena za raspravljanje
- Zaključivanje rasprave
- Prekidanje ili ne prekidanje sjednice
- Potrebe da se prevode govornici ako govore stranim jezikom

Ukoliko je postojala neka od navedenih povreda u propustu organizacije i vođenju glavne skupštine i ako je utjecala na donošenje odluke, razlog za pobijanje odluke postoji. Ukoliko neki od navedenih razloga nisu utjecali na donošenje odluke tada nema razloga za pobijanje odluke. Isto tako vrijedi i za pogreške kod obavještavanja dioničara od strane kreditnih tj. financijskih institucija i udruga dioničara. Po pitanju dioničara i sudjelovanja na glavnoj skupštini, uvodi se i mogućnost ostvarivanja svih ili nekih prava putem elektroničke pošte pri čemu dioničar sam snosi rizik prekida ili očitovanja volje društvu. Odluka glavne skupštine se ne može pobijati ukoliko:

a) Su povrijeđene odredbe Zakona o objavljivanju poziva za glavnu skupštinu u glasilu društva ili slanju poziva preporučenim pismom
b) Ukoliko dioničko društvo nije poduzelo sve da se na njegovim internetskim stranicama učini dostupnim ono što je propisao
c) Se povrijede obveze priopćivanja putem financijskih odnosno kreditnih institucija i udruženja dioničara

Posebna pozornost se pridaje slučaju u kojem osnova pobijanja odluke glavne skupštine može biti i povreda obveze u kojoj se dioničarima daju obavijesti. Kod takve povrede radi se o situaciji u kojoj obavijest nije dana dioničaru, nije dana u potpunosti, je dana kriva informacija i o situaciji u kojoj se obavijest daje dioničaru nakon što se već glasovalo. Dioničar u tom slučaju može dići tužbu jer su mu te povrede utjecale na donošenje odluke, u suprotnom slučaju tužba ne može biti dignuta jer povrede nisu utjecale na donošenje odluke. Za prosudbu je li povreda utjecala na donošenje odluke ili ne se ne uzimaju stručnjaci već obični dioničari zbog objektivnosti, a ako se ipak za prosudbu uzmu stručnjaci tada oni ne smiju s obzirom na znanje koje posjeduju izbjeći postupanje u skladu s propisima. Kako bi se utvrdila relevantnost između utjecaja povrede i donošenja odluke potrebno je postaviti tri pitanja:

1. „Kakve su obavijesti na zahtjev dioničara potrebne da bi se stvarno prosudilo ono što je na dnevnom redu glavne skupštine s posljedicom da obavijest koja nije dana ili nije dana na uredan način predstavlja netočnu, nepotpunu obavijest ili obavijest koju se odbija dati?
2. U kakvom odnosu mora biti nedostatak u davanju obavijesti prema rezultatu odlučivanja da bi to bio razlog za pobijanje odluke glavne skupštine?
3. Postoji li iznimno činjenično stanje po kojem bi bile ispunjene spomenute dvije pretpostavke, ali bi ipak otpala pobojnost odluke?“[35]

Podizanje tužbe za pobijanje odluke glavne skupštine se isključuje ukoliko je Zakonom propisano da se neka prava dioničara ostvaruju u izvanparničnom postupku. Primjerice ukoliko je Zakonom propisan način određivanja otpremnine dioničarima pri prijenosu dionica manjinskih dioničara glavnom dioničaru, razlog za pobijanje ne može postojati zato što za navedeni način određivanja postoji jedan pravni put kojeg je potrebno poštovati. Ukoliko postoji prividna odluka, primjerice ako je određena odluka donesena, a to ne odgovara rezultatima glasovanja tada se traži uzročnost kako bi se mogla pobiti odluka.

4.1.2. Sadržaj odluke protivan zakonu i statutu

„Prema odredbi članka 360. stavka 1. Zakona o trgovačkim društvima odluke glavne skupštine mogu se pobijati tužbom ako je donesena protivno zakonu ili statutu. Protivnost zakonu može se odnositi na to da nisu poštovane zakonske, odnosno statutarne odredbe u postupku donošenja odluke, ili na to da je sadržaj odluke protivan zakonu, odnosno statutu.“[36] Ako razlog pobijanja odluke nema za posljedicu ništetnost odluke, sadržaj odluke glavne skupštine koji je protivan zakonu i statutu može biti razlog pobijanja odluke glavne skupštine. Za razliku od slučaja u kojem je razlog pobijanja odluke povreda postupka gdje je potrebno naći uzročnu vezu između povrede i odluke u ovom slučaju je dovoljno ako je sadržaj odluke protivan zakonu i statutu. Važno mjesto u razlozima za pobijanje odluke glavne skupštine imaju dva slučaja koja služe manjinskim dioničarima kao sredstvo obrane u dioničkom društvu. Ta dva slučaja su:

[35] Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., str.1334.-1335. prema Huffer, U., o. c. u bilj. 30, str. 1225 - 1226
[36] Poslovni dnevnik (2010.): Pitanja i odgovori, raspoloživo na: http://www.poslovni.hr/tips-and-tricks/pitanja-i-odgovori-154966

a) Sadržajna suprotnost odluke glavne skupštine načelu jednakog položaja dioničara u društvu
b) Sadržajna suprotnost odluke glavne skupštine načelu lojalnosti

Kod sadržajne suprotnosti odluke glavne skupštine načelu jednakog položaja dioničara u društvu, dioničar čiji je položaj povrijeđen može pobijati odluku glavne skupštine, a za tužbu je dioničaru dovoljno da je sadržaj protivan zakonu i statutu. Primjeri za takve slučajeve su:

- Formalna nejednakost dioničara
- Davanje prava na upis i uplatu dionica pri povećanju temeljnog kapitala ulozima samo novim dioničarima, a ne izvornima ili obrnuto
- Davanja prava na upis i uplatu dionica pri povećanju temeljnog kapitala ulozima samo domaćinima, a ne strancima i obrnuto
- Materijalna nejednakost kad se odluka glavne skupštine kojom se nalaže primjena neke mjere formalno odnosi na sve dioničare, ali različito odnosi na njihova članska prava[37]

„Zakon o trgovačkim društvima ne sadrži normu koja bi eksplicite obvezivala dioničare na lojalno postupanje prema društvu i ostalim dioničarima. Kroz dugi niz godina pravni teoretičari zemalja tzv. kontinentalnog pravnog kruga dvojili su oko postojanja navedene obveze. Danas gotovo jednoglasno zauzimaju stav kako navedena obveza postoji, a njihov stav već tridesetak godina potvrđuje i sudska praksa.“[38] Prema toj obvezi organi društva su dužni ponašati se lojalno prema dioničarima tako da bi i odluke glavne skupštine ne bi trebale biti protivne navedenom načelu.

Kod načela lojalnosti otvara se i pitanje manjine i većine odnosno veze među njima. Manjina društva je dužna poštovati pravila i odluke većine, pri čemu je dužnost većine ne zadirati u manjinu društva i ne koristiti ih za zadovoljavanje svojih vlastitih interesa. Iz navedenog, zaključak je da ukoliko većina društva koristi manjinu društva za zadovoljavanje vlastitih interesa odnosno ako ih koristi protiv interesa društva, odluke donesene na glavnoj skupštini će biti pobojne.

[37] Obrada prema: Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., str.1336. prema Huffer, U., o. c. u bilj. 30, str. 1336. prema Huffer, U., o. c. u bilj. 30, str. 263
[38] Hasić T., (2013.): Dužnost dioničara na lojalno postupanje prema društvu i ostalim dioničarima, raspoloživo na: https://hrcak.srce.hr/file/176432, *str. 789*

4.2. Osobe ovlaštene pobijati odluku

Osobe koje su ovlaštene pobijati odluku glavne skupštine su određene Zakonom o trgovačkim društvima u članku 362. i to mogu učiniti podizanjem tužbe čime to postaje materijalnopravno pitanje. Radi se o subjektivnom pravu koje kaže ukoliko netko ustane sa tužbom a nema subjektivno pravo za podizanje tužbe, takva tužba se odbija. S obzirom da se na ništetnost odluke može pozvati svatko dok za pobijanje odluke ne može, krug osoba koje su ovlaštene za takve radnje su manje nego u slučaju ništetnosti odluke. Odluke mogu biti pobijene od strane:

a) Dioničara koji je sudjelovao u radu glavne skupštine

„Dioničar koji je sudjelovao u radu glavne skupštine, stekao dionice prije nego što je bio objavljen dnevni red glavne skupštine i svoje protivljenje odluci izjavio u zapisnik.“ [39]Da bi dioničar koji je sudjelovao na glavnoj skupštini mogao pobiti odluku potrebno je:

- Dokazati svoje svojstvo dioničara
- Dokazati da je svojstvo dioničara stekao prije spomenutog vremena putem isprave o dionicama
- Dokazati svoje svojstvo dioničara izvodom iz registra dionica ukoliko ima dionicu koja glasi na ime
- Dokazati svoje svojstvo dioničara putem obavijesti na stanju na njegovom računu koju mu izdaje središnje klirinško depozitarno društvo

b) Dioničara koji nije sudjelovao na glavnoj skupštini

U slučaju gdje dioničar nije sudjelovao na glavnoj skupštini, ukoliko je dioničar stekao svoje dionice prije objave dnevnog reda skupštine, može pobiti tu odluku ako:

- „Jer mu nije bilo dopušteno da u tome sudjeluje - onemogućavanje ili neopravdano udaljavanje dioničara ili njegovog zastupnika da sudjeluje na glavnoj skupštini

[39] Zakon o trgovačkim društvima (2015.): Ovlaštenje za pobijanje, članak 362., raspoloživo na: www.iusinfo.hr/Laws/Content.aspx?SOPI=ZA1993B111A2133&Datum=1.11.2015. 0:00:00

- Ako glavna skupština nije bila uredno sazvana - neodržavanje roka za sazivanje glavne skupštine, uključujući okolnosti i pogreške u određivanju roka za prijavu sudjelovanja na glavnoj skupštini i slično
- Ako dopuna predmeta odlučivanja na glavnoj skupštini nije bila valjano objavljena
- Predmet odlučivanja nije bio uredno objavljen – pogreške pri objavljivanju poziva i prijedloga odluka, odnosno postupanje protivno članku 280. st. 1. do 3. "[40]

c) Svaki dioničar u slučaju iz članka 360. stavka 2. Zakona o trgovačkom društvu ako je stekao dionice prije nego što je bio objavljen dnevni red glavne skupštine,

U ovakvom slučaju radi se o situaciji u kojoj je netko od dioničara bio spriječen sudjelovati na glavnoj skupštini i time nije imao mogućnost glasovati i izjaviti svoje protivljenje odluci. Dioničar se može pozivati na pobijanje tužbe od onog trenutka kada je ušao na glavnu skupštinu i otkad je svoje protivljenje izjavio u zapisniku, u protivnome ne može tražiti razlog za pobijanje odluke. Dioničar također ne bi mogao tražiti pobijanje odluke:

- Ako je odluka bila donesena prije njegovog dolaska i nije mogao izjaviti svoje protivljenje
- Ako je napustio glavnu skupštinu prije završetka i nije sudjelovao na donošenju neke odluke
- Ako je sudjelovao elektroničkim komuniciranjem te se uključio tijekom glavne skupštine ili ako je tijekom trajanja isključio elektroničku vezu

d) Svakog dioničara

„Svaki dioničar ovlašten je pobijati odluku glavne skupštine koja je donesena tako da je za nju glasovao većinski dioničar i time pokušao za sebe ili za koga drugoga postići korist na štetu društva ili drugih dioničara, a pobijanom se odlukom to može postići."[41] To se također može odnositi i na povredu načela lojalnosti u društvu ili načelu jednakosti dioničara.

[40]Obrada prema Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., str.1353. i Zakon o trgovačkim društvima (2015.): Ovlaštenje za pobijanje, članak 362., raspoloživo na: www.iusinfo.hr/Laws/Content.aspx?SOPI=ZA1993B111A2133&Datum=1.11.2015. 0:00:00

[41] Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., str.1355.

e) Uprave odnosno upravnog odbora društva

Pravo uprave odnosno upravnog odbora društva za pobijanje odluke se sastoji u tome što kao organ društva ima ovlaštenje za pobijanje odluke glavne skupštine. Dakle uprava odnosno upravni odbor pobijanje odluke čine kao organi društva, a ne kao skup osoba koje ih čine. No, u ovom slučaju to je i posljedica, jer uprava odnosno upravni odbor društva postoji kao stalni organ gdje nije bitno je li organ sam predložio pobijanje odluke ili je to učinio neki od njegovih članova. „O podizanju tužbe uprava odnosno upravni odbor odlučuju onako kako i inače donose odluke, tj. Uprava jednoglasno, a upravni odbor većinom danih glasova, osim ako statutom nije određeno da odluke donose na drukčiji način.“[42] U slučaju gdje spor pokreće uprava društva, društvo zastupa nadzorni odbor, dok u slučaju gdje spor pokreće nadzorni odbor ne bi bilo primjereno da društvo zastupaju članovi odbora odnosno izvršni direktori. Troškove spora snosi društvo bez obzira na ishod spora.

f) Svakog člana uprave, izvršnog direktora i člana nadzornog odnosno upravnog odbora

Ovlaštenje za pobijanje odluke glavne skupštine ima svaki član uprave, izvršni direktor i član upravnog odnosno nadzornog odbora u vrijeme podizanja tužbe. Kako bi navedene osobe mogle pobiti odluku glavne skupštine potrebno je postojanje jednog uvjeta, a to je ako bi se provođenjem te odluke počinila radnja koja je kažnjiva, nezakonita ili za koju bi se moglo odgovarati za štetu, pri čemu članovi organa mogu pobiti tu odluku bez obzira na to jesu li bili u tom trenutku upisani u sudskom registru. Tužitelj ne mora biti član organa u vrijeme donošenja odluke te tužbu može podnijeti samo ako se radi o odlukama koje se provode, a ne ako se radi o hipotetičkim situacijama odnosno što ta odluka može u budućnosti prouzročiti.

[42] Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., str.1356.

4.3. Tužba za pobijanje

Ukoliko dođe do spora za pobijanje odluke glavne skupštine, za rješavanje je odgovoran trgovački sud na području kojeg se nalazi sjedište društva upisano u sudskom registru. Ukoliko društvo ima sjedište koje se razlikuje od onog upisanog u sudskom registru tada Zakon o trgovačkim društvima ne utječe na određivanje nadležnosti suda, što u Republici Hrvatskoj nije slučaj jer društvo može imati samo jedno sjedište upisano u sudskom registru. Prema Zakonu o trgovačkim društvima, objavljenom u Narodnim novinama, Izdanje NN 152/2011 (2011.), Tužba za pobijanje, članak 363:

- Tužba se može podići u roku od 30 dana od donošenja odluke. Rok počinje teći od prvog narednog dana od dana kada je zaključena glavna skupština na kojoj je odluka donesena ukoliko je tužitelj bio prisutan na glavnoj skupštini
- Tužba se podiže protiv društva gdje društvo zastupa uprava odnosno izvršni direktori i nadzorni odbor. Ukoliko tužbu podignu uprava ili neki njezin član, društvo zastupa nadzorni odbor dok u suprotnom slučaju društvo zastupa uprava.
- Ako postoji više postupaka koji se vode o pobijanju, potrebno ih je spojiti, isto tako vrijedi i za više postupaka u povodu tužbe o ništetnosti iste odluke. Postupak po tužbi za pobijanje je hitan i društvo ima pravo na uvid u podignutu tužbu i prije nego što mu ona bude dostavljena kao i na preslik sve u roku od 30 dana.
- Izvršni direktori moraju u glasilu društva objaviti da je tužba podignuta te datum i vrijeme ročišta. Dioničar se u postupku može tužitelju pridružiti kao umješač najkasnije u roku od mjesec dana od dana objave.

Tužbu može podići svaka osoba koja ima ovlast za pobijanje odluke glavne skupštine te iako je više tužitelja u ulozi suparničara moguće je da se protiv njih donesu različite odluke. Također postoji slučaj u kojem kada više osoba pobija istu odluku iz različitih razloga, gdje je irelevantno ako jedna osoba želi pobiti odluku, a druga je želi učiniti ništetnom jer je konačni cilj učiniti odluku ništetnom. Takav sustav jedinstvenih suparničara ima za posljedicu što se sve stranke promatraju kao jedna stranka što ima dalje za posljedicu ukoliko se napravi kakav propust tijekom spora, on će se odnositi na sve stranke bez obzira jesu li pojedine stranke odgovorne za propust ili ne. U sporu mogu sudjelovati sve osobe koje su podigle tužbu u roku te ih se promatra kao jedna stranka,

a ukoliko se neka osoba naknadno uključi u spor odnosno ako ne podigne tužbu u roku od 30 dana kao što je propisano tada se on ne može pridružiti onima koji to jesu napravili. Rok od 30 dana je prekluzivan i ne može se produljiti niti skratiti statutom niti sporazumom stranaka. „Ako glavna skupština traje više od jednog dana, rok se računa od dana kad je zaključena, jer dioničar ima pravo izjaviti svoje protivljenje na odluku do zaključenja glavne skupštine, pa ni rok za podizanje tužbe ne može početi teći prije nego što istekne vrijeme za poduzimanje radnje koja je materijalnopravna pretpostavka podizanja tužbe.“[43]

Što se tiče predmeta spora, on se definira kao zahtjev tužitelja da učini odluku glavne skupštine ništetnom pri čemu se odluka pobija konstitutivnom tužbom. Prilikom podizanja tužbe potrebno je točno navesti i odrediti odluku glavne skupštine koja se pobija, što znači znati sadržaj odluke i iznijeti ga pred sudom posebice ako se radi o odluci koja je sadržajno protivna zakonu ili statutu društva. „Sud određuje vrijednost predmeta spora uzimajući u obzir okolnosti svakog pojedinog slučaja, posebice značenje stvari za stranke ili to čini po slobodnoj procjeni. Ta vrijednost smije biti veća od desetine iznosa temeljnog kapitala društva ili, ako ta desetina iznosi više od 4.000.000,00 kuna, više od tog iznosa samo ako valja uzeti da je značenje stvari za stranke veće.“[44]

Sve odluke koje su priopćene na glavnoj skupštini, svaki član nadzornog odnosno upravnog odbora i dioničar mogu zahtijevati u pisanom te ovjerenom obliku, odnosno zapisniku, kako bi mogli proučiti sadržaj i iznijeti ga na sudu prilikom podizanja tužbe, dok s druge strane tužitelj to ne može. Prilikom podizanja tužbe, dioničar koji je izrazio protivljenje odluci glavne skupštine koja je zapisana u zapisniku, može tražiti od suda da odluči o njegovom zahtjevu da ga uprava odnosno izvršni direktori obavijeste o donesenoj odluci. Za svaku tužbu to jest parnicu o pobijanju odluka vrijedi pravilo o teretu dokaza gdje svaka strana mora dokazati ono što tvrdi. Tužitelj pri tome iznosi svoju stranu viđenja, dokazuje svoju ovlast za podizanje tužbe te činjenice na temelju kojih podiže tužbu pri čemu vrijedi:

- „Kad je riječ o uzročnosti postupovne povrede za donošenje pobijane odluke, teret dokaza je na tuženom društvu

[43] Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., str. 1368.
[44] Zakon o trgovačkim društvima (2015.): Vrijednost predmeta spora, članak 363.a, raspoloživo na: www.iusinfo.hr/Laws/Content.aspx?SOPI=ZA1993B111A2133&Datum=1.11.2015. 0:00:00

- Kad je riječ o sadržajnim povredama zakona i statuta, teret dokaza je na tužitelju
- Kad je riječ o povredi načela jednakog postupanja s dioničarima, načela lojalnosti i pokušaja da se odlukom postignu posebne koristi na štetu društva ili koga trećega, teret dokaza je na društvu“[45]

„Sud može privremenom mjerom zaustaviti primjenu odluke za koju se tužbom traži da se utvrdi ništetnom, ako je vjerojatno da bi se njezinim provođenjem društvu mogla pričiniti nepopravljiva šteta.“[46]

Odluka koja je pravomoćnom presudom ništetna, djeluje prema svim dioničarima i članovima uprave nadzornog i upravnog odbora i u trenutcima kada nisu bili stranke u postupku. Uprava presudu dostavlja registarskom sudu te ako je u toj odluci upisana i ništetna odluka, presuda se također upisuje u zapisnik i objavljuje u glasilu društva. „Ako sud presudom donesenom povodom tužbe o ništetnosti ili kojom se pobija odluka glavne skupštine utvrdi da je odluka glavne skupštine ništetna, presuda se neće upisati u sudski registar ako je pravomoćnim rješenjem suda iz članka 366.a stavka 1. utvrđeno da nedostatak odluke ne utječe na njezin učinak pa tako ni na valjanost upisa odluke u sudskom registru.“[47]

[45] Prema: Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010., str. 1378.
[46] Zakon o trgovačkim društvima (2015.): Privremene mjere, članak 363 b., raspoloživo na: www.iusinfo.hr/Laws/Content.aspx?SOPI=ZA1993B111A2133&Datum=1.11.2015. 0:00:00
[47] Zakon o trgovačkim društvima (2015): Učinak pobijanja, članak 364., raspoloživo na: www.iusinfo.hr/Laws/Content.aspx?SOPI=ZA1993B111A2133&Datum=1.11.2015. 0:00:00

ZAKLJUČAK

Ništetnosti i pobojnost su pojmovi koji se svrstavaju pod nevaljalost, pa tako su i pojmovi nišetnih i pobojnih odluka zapravo nevaljali pravni poslovi. Problem takvih odluka je što su one protivne zakonu, statutu ili nekom od propisa te moraju biti moralne i u skladu sa normama društva što je teško postići s obzirom na administraciju te složenost pravosuđa te ni najbolji stručnjak ne može biti jamstvo da je neka odluka pravno valjana i da ima pravne učinke.

Sam pojam ništetnosti se izražava kao izostanak pravnog učinka, što vodi definiciji da je ništetnost odluke odluka koja u sebi ne sadržava pravne učinke, odnosno nije pravno valjana. Usprkos tome, ništetna odluka pravno postoji te ispunjenjem dodatnih pretpostavki Zakon joj daje pravni učinak. Velika pozornost se pridaje cilju koji se htio postići donošenjem odluke, odnosno ako je cilj protivan moralu društva, odluka će biti ništetna. Na ništetnost odluka se u pravilu nema nitko pravo žaliti, jedino ako su takve odluke upisane u sudski registar te je u takvoj situaciji registarski sud dužan ukloniti takvu odluku. U slučaju pobojne odluke, ona je protupravna ali ne i ništetna, no u konačnici cilj je postići ništetnost odluke. Odluka koja nije pobijena ima pravne učinke i valjana je. Odluka je ništetna ukoliko postoji teška povreda pravnog poretka, a ukoliko su u pitanju povrede koje su manje teške tada je odluka pobojna. Odluka istovremeno može biti ništetna i pobojna zato što je moguće pozivati se i na ništetnost odluke prilikom zahtjeva za pobijanje odluke gdje je u konačnici cilj dovesti do toga da je odluka ništetna. Mogućnosti i sredstva koja se koriste kod zahtjeva za pobijanje su ograničena te za razliku od ništetnih odluka krug ljudi koji može zahtijevati pobijanje odluke je ograničen. Ono što je jednako ništetnim i pobojnim odlukama je da djeluju prema društvu u cjelini, odnosno posljedice takvih odluka se odražavaju na cjelokupno društvo.

Ništetnost i pobojnost odluka su Zakonom o trgovačkim društvima izvrsno definirane te su točno određeni pojmovi tko su subjekti i koja su njihova prava te tko može opozvati odluke, a tko ne. Sam proces donošenja odluke i administracija potrebna za to je kompleksan i dugotrajan te ne uvjetuje da će odluke koje su donesene biti trajne i postojane. Mana Zakona o trgovačkim društvima je upravo u tome što svaka odluka uvijek vodi ništetnosti odluke te iako je pojmovno određenje jasno definirano, uvijek postoji način gdje svaka odluka bez obzira je li pravno valjana ili ne, može ostati bez pravnog učinka.

LITERATURA

1. Barbić J. (2010.): Pravo društava. Knjiga druga: Društva kapitala, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2010.
2. Bluesunhotels (2018.): Struktura upravljanja društvom [Internet], raspoloživo na: https://www.bluesunhotels.com/korporativno-upravljanje.aspx
3. Dionis Jurić (2007.): Pravo manjinskih dioničara na podnošenje tužbe u ime dioničkog društva protiv članova uprave i nadzornog odbora [Internet], raspoloživo na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=40022
4. Gornec, V. (2005.), Osnove statusnog I ugovornog trgovačkog prava, Zagreb, str.85.
5. Hodak, Lj. M. i skupina autora (2012): Osnove prava, 2. izmijenjeno izdanje, Zagreb, 2012
6. Legalis (2017.): Ništavost pravnog posla [Internet], raspoloživo na: http://legalis.hr/blogs/entry/57-ni%C5%A1tavost-pravnog-posla/
7. Leksikografski zavod Miroslav Krleža (2017.): Privid [Internet], raspoloživo na: http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=50478
8. Lidija Šimunović (2016): PROCESNOPRAVNI RAZLOZI NIŠTETNOSTI ODLUKA SKUPŠTINE DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU - de lege lata vs. de lege ferenda, Izvorni znanstveni rad [Internet], raspoloživo na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=271806
9. Lidija Šimunović (2017.): Procesnopravni razlozi ništetnosti odluka skupštine društva s ograničenom odgovornošću - de lege lata vs. de lege ferenda [Internet], raspoloživo na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=271806
10. Moj-bankar.hr (2012.): Glavna skupština,[Internet] raspoloživo na: http://www.moj-bankar.hr/Kazalo/G/Glavna-skup%C5%A1tina
11. Notarius – info (2016.): Što je moral društva i kako utvrditi njegovu povredu kao razlog ništetnosti ugovora [Internet], raspoloživo na: http://www.notarius.hr/DailyContent/Topical.aspx?id=28256
12. Novi informator (2018): Osvrt na Zakon o ništetnosti ugovora o kreditu s međunarodnim obilježjima sklopljenih u Republici Hrvatskoj s neovlaštenim vjerovnikom [Internet], raspoloživo na: https://www.informator.hr/clanci/osvrt-na-zakon-o-nistetnosti-ugovora-o-kreditu-s-m-dlghn

13. Odluka visokog trgovačkog suda RH 1999.god U:Barbić, J., Pravo društava (knjiga druga), Društvo kapitala, Organizator, Zagreb, 2005, str. 442
14. Poslovni forum (2018.): Nevaljanost ugovora [Internet], raspoloživo na: http://www.poslovniforum.hr/zakoni/ugovori-015.asp
15. Poslovni hr. (2018.): Pobojnost [Internet], raspoloživo na: http://www.poslovni.hr/leksikon/pobojnost-1617
16. Pravna datoteka (2005.): Razlike između ništavnosti i pobojnosti odluka skupštine društava kapitala [Internet], raspoloživo na: http:/www.pravnadatoteka.hr/hrv/aktualno.asp?datum=20050715
17. Pravna klinika pravnog fakulteta u Zagrebu: (2016.): Ništetnost pravnih poslova [Internet], raspoloživo na: http://klinika.pravo.unizg.hr/content/nistetnost-pravnih-poslova
18. Prof. dr. sc. Hrvoje Kačer (2007.): I nakon sto godina nezakonit ugovor se može poništiti [Internet], raspoloživo na: http://izlog.limun.hr/default.aspx?id=9&vId=153214
19. Tea Hasić (2013.): Dužnosti dioničara na lojalno postupanje prema društvu i ostalim dioničarima [Internet], raspoloživo na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=176432
20. Zakon o trgovačkim društvima (2011.): Odjeljak 9., Ništetnost i pobojnost odluka glavne skupštine [Internet], raspoloživo na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2011_12_152_3144.html

SAŽETAK

Pojam glavne skupštine nije određen Zakonom o trgovačkim društvima, no prema stručnoj literaturi glavna skupština je organ dioničkog društva u kojem dioničari izražavaju svoju volju i ostvaruju svoja prava i koja se sastaje jednom godišnje. Odluke koje se donose na glavnoj skupštini mogu biti pozitivne i negativne s obzirom na ishod glasovanja. S obzirom na materijalnopravna i formalnopravna pravila razlikujemo prividne odluke, odluke bez pravnog učinka, ništetne odluke i pobojne odluke. U slučaju prividne odluke, radi se o prividu da odluka postoji iako ta odluka nije donesena. Odluke bez pravnog učinka su odluke koje su po svemu u skladu sa zakonom, ali ih je potrebno valjano donijeti kako bi imala pravni učinak. Ništetne odluke su odluke glavne skupštine koje nisu priznate od strane pravnog poretka zato što imaju teški pravni nedostatak u obliku formalne ili materijalne mane. Pobojne odluke su odluke koje su protupravne ali nisu ništetne po zakonu. Kod ništetnosti odluke, razlozi su suženi na one koji se odnose na povredu propisa koji dovode do pravnih posljedica. Te razloge donosi Zakon o trgovačkim društvima. U slučaju pobojnosti odluka, razlozi za pobijanje su povreda postupka ili sadržaj odluke koji je protivan zakonu ili statutu. Razlika između pobojnih i ništetnih odluka je u tome što se ništetne odluke karakteriziraju kao iznimke dok se pobojne odluke karakteriziraju kao pravilo.

Ključne riječi: pobojnost, ništetnost, glavna skupština, dioničko društvo

SUMMARY

The term of the general assembly is not defined by the companies act, but according to professional literature, the general assembly is a shareholding body in which shareholders express their will and exercise their rights, which meets annually. Decisions made at the general assembly may be positive and negative with regard to the voting outcome. With regard to substantive law and formal law, we differentiate between apparent decisions, decisions without legal effect, undue decisions, and judgmental decisions. In the case of an arbitrary decision, it is an illusion that the decision exists even though that decision was not adopted. Decisions without legal effect are decisions that are in all accordance with the law, but they need to be valid in order to have a legal effect. Necessary decisions are decisions of the general assembly which are not recognized by the legal order because they have a serious legal disadvantage in the form of a formal or material defect. Challenging decisions are decisions that are unlawful but are not legally enforceable. In the case of nullity of the decision, the reasons are narrowed to those relating to the violation of regulations that lead to legal consequences. These reasons are passed by the companies act. In the case of conviction of the decision, the reasons for the rejection are a breach of the procedure or content of a decision that is contrary to the law or statute. The difference between ridiculous and negligent decisions is that abnormal decisions are characterized as exceptions while decisive decisions are characterized as a rule.

Keywords: voidance, ineffectiveness, general assembly, joint stock company